

dances --- a per fi, arremangant la pitrera de la camisa, *arreganyà* el pit, mostrant-me una horrorosa costura al costat del mugró esquerre», MrnVayreda (*Puny* 1, 4, pròleg, 24 (28 8f.)); i alt-emp: «*Els Arreganyats* (pròpiament 'racons escorrencats, aixaragallats'), nom d'un còrrec afluent de la Ribera de Baussitges (Espolla, 1958). *Arregany* «repremsió; *arregany fòrt*: legia», *DFgra*; «enguany serà bon any: / any de figues de moro / --- / vés-hi ben arromangant, / perquè reneugny: / una tal picada peguen!... / qui diuen *arra-gany*; / enguany serà bon any / ---», men, en la *Codolada de S'Holandès*, sembla anti-anglesa i de c. 1800 (Camps Merc. 1, 335); *arreganyat*, -ada, *arreganyador* (*DFgra*), *arreganyament* [*DAmen*]; cf. astur. or. *arregañar* «regañar las frutas» addició ms. (crec del mateix Vigón) a l'exemplar que vaig manllevar del *Vocab. de Colunga*.

Reguny [«fastidio, tedio»], segons J. G. M., 1935, en Carles Ros, però no és en el *Dicc* de 1764; no sé si el de 1736?; tanmateix Sanchis Guarnier el dóna com a *regñy* «regaño» en *RFE* XXI, 121, i Giner coincideix: molt viu; ex *tenir reguny* (una persona que té malhumor, que de tot s'irrita); alçar-se amb *reguny*, *passar-li el reguny*; d'altra banda sembla 'tedi, desmenjament, oi' (com a deixa d'un mal): «algun chiquet --- està delicat --- y menja poquet, més per efecte del *ragany* o *reguny* que té que atra còsa», MGadea (*T del Xè* II, 6, i altre passatge *AlcM*); i en el *Llibret de Falla del Carrer Barques* (1952, 12) citen un refrany «no sent, no, la enfermetat, sinó el *reguny* que li ha quedat». En un romanç de Carles Ros (c. 1730-40): «a la vella *regunyosa* / tira-li coça» (*AlcM*), que recorda bastant (potser no casualment) el passatge de JRoig: «Sovint venia la *ranyinosa* / vella envejosa / a visitar, / per aguaytar / si res portava / ---» (*Spill*, v. 1971) (que pot ser derivat de *renyina*, si bé la *a* ens priva d'excloure que hi hagi contacte amb *reglanyar*); J. G. M.: «*reguinysa*, que té *reguny*». I veg. la nota.

Aquesta *i* pot semblar influenciada per *guinyar*, però més aviat crec que aquí l'agent serà, junt amb el citat *ranyinosa* i *renyina*, el verb *reguinar*, -*innar*: recordem els matxos que reguinen, la *mua* o *mula amugadora* dels port. i cast, i la *mula* que *reganha* en G. de Berguedà; car també hi ha el verb *reguinyar* 'reganyar' en maestr.: «els nens --- ploren i *reguinyen*, criden i avaloten» (Carles Salvador, *Les Festes de Benassal*, 48); d'altra banda sembla que també hi ha aqueixa forma a Ripoll («mira, com *regunya* les dents»), *AlcM* cita *reguinysada* en un carteig entre eclesiàstics vigatans (p p. Collell, 1923); i el *DAG* porta un vigatà *regunar*, no pas dels equins, sinó «rondinar, rechinar, chirriar», *reguínós* 'rondinaire'; i tinguem present que amb *reguinar* van *repetnar*, *guit* i *gutza*. No ens fíem, en canvi, d'un *regunya* 'renyina' mall. que *AlcM* troba només a Mancor, com sigui que a Mall. *ga*, passant per *ga* > *ge*, podria arribar-hi per via fonètica.

En fi potser hi té poc a veure *reganyol* 'rínxol, rull, ris dels cabells' mall., que ja trobo en un doc. mall. del S. XVII o XVI: «lo gran abús que hi ha en matèria

dels cabells llarchs, polseras y *ragañoils*, que acustuman portar los hòmens» (*BSAL* IV, 314b), i repetint dos cops més tots tres termes: segons la meua nota està datat de 1636, i encara que *AlcM* cita de la mateixa pàgina un text quasi igual (si bé ometent els cinc mots últims) datant-lo 1514, no ens fíem d'aquesta data no sols perquè, de més a més, hi omet *polseras* i normalitza *regañoils*, sinó perquè la grafia i tot plegat em sembla correspondre millor al S. XVII que a una data tan pròxima a la fi del S. XV. El *DAG* troba *reganyol* en la *Selva de Consonants*, mall. S. XVIII i *regunyol*: «tufo». «Era allanguit i bastant alt, tenia la cara afilada --- De per tot el redós li queia damunt el front una corçona de *reganyols*; i amb això --- se podrà veure que no descuidava el seu cap», M. dels S. Oliver (*L'Hostal de la Bolla*, p. 6). I *AlcM* hi posa *reganyol* per a 'espiral o torterol de fum' en el sollerí Jeroni Pons (c. 1920).

També en aquest mot està molt estesa la variant amb *i*, si bé en terra mallorquina això és fàcil que es degui a causa merament fònica (entremig de les dues palatals *g* i *y*). A Eivissa: «aquelles nines --- a tota hora estaven davant sa finestra, amb es mirai en sa mà, fent-se es *regunyols* i agalipant-se es fesums», JnCastelló (*Rond Eiv*, 54). AMAlcover solia escriure *regunyol* amb *-i* i ell l'usava en dos sentits secundaris: 'branquillol tortuós': en el *BDLC* x, 61, suposa que *batzera* 'canal mestra' provingui de *batzer* (< *esbarzer*) «per la semblansa amb lo batzer, qui fa tantes comes i *regunyols*»; en altres passatges diu *tenir 'ls regunyols* explicant «empenta, bemolls», així *BDLC* x, 334; XIII, 212: és clar que aquí *bemolls* vol dir 'testicles' (cast. *tener bemoles*), cf. l'alcalde que sap «demostrar que se sap fer *regunyols* y que los té ben posats» (*La Roqueta* [c. 1888], 41). Tot plegat evoca la idea del bandoler amb el *ret* i el rínxol que es fan ell i els peces darrere de l'orella.. Observem «acustuman portar los hòmens», doc. de 1636. Ací doncs, partim també del rínxol.

I tampoc ens en apartarem gaire amb l'accepció mallotquina 'encenall' (pron. *řegəyól*, *AlcM*, § 3) ni amb 'extrem corbat de la collera del jou' a Lluçmajor (§ 4) ni amb 'refilet de veu' (§ 5), com sigui que imatges semblants han quedat estereotipades en el mateix cat. *refilet/refilar* (=cast. *rebilar* «temblequear»), cast. *quebro de voz* = 'gorgorito' etc.; reservem l'opinió sobre *reganyol* «ventijol un poc fortet que es gira a mitja tarda» (*DAG* i *BDC* II, 87) no tant pel sentit sinó pel fet de ser propi del Cardener (St. Llorenç de Morunys).

No descarto gens una influència més o menys gran del nostre *reganyar* i derivats. Però més aviat creuria en un encreuament de **recargol* derivat de *recar(a)golar* —cf. *recaragolaments* «retortijones» (Camprodon, *DAG*), «fortes i *recaragolades* com les banyes d'un marrà» (Pous i Pagès, *AlcM*), «la noia s'havia fet dos *cargols* que li tapaven els polsos» (*DFa*) — amb *GANYA* i la seva família, que també expressa coses torçades i fins retortes: cf. *de ganya* «torcido, de sesgo» (*AlcM*, § 4), 'tortuós' (§§ 5 i 6), *ganyó* 'punta de